

rabbini formam, nunquam in republica Hebræorum fuit; merum est enim Hebræorum somniantium commentum. Hinc nihil de illo satis apertum verbum in Scripturâ; nihil in Josepho, Philone, Origene, Eusebio, S. Hieronymo, viris oppido rerum Judaicarum instructissimis. Quin et in scripturâ atque historia Judæorum plura sunt planè huic fabellæ contraria. Quis unquam, quæso, ex regibus Juda, sive Saul, sive David, Salomon, etc., ad Sanhedrium unquam reus adductus fuit? Vel unus ejus rei actus judicialis, sive certum proferatur exemplum. Reges Juda, nemine prorsus repugante, summos pontifices exautorabant; bellum pro arbitrio, nemine consulto, suscipiebant; judices constituiebant, removebantque: uno verbo, reges agebant, nunquam in negotiorum partem Sanhedrio accito; nunquam ejus senatus auctoritate implorata, de republicâ pro arbitrio disponebant; cui eorum auctoritatî, alioquin immodice, coercendæ nonquam Sanhedrium legimus restitisse. An fortè patres Sanhedrini tandiu turpi otio elanguerunt, donec concessâ sibi à rabbinis auctoritate valentes, insuetam alioquin vim exercuerunt?

Quod autem rem penè novam Sanhedrium fuisse planè demonstrat, varietas est opinio- num, quibus ejus assertores, vel saltem ipsius veritatem penitus non reprobantes, inter se committuntur. P. Petavins (de Doct. tem. l. 2, cap. 26), alique nonnulli ex ætate Gabinii Judææ præfecti, quo auctore tribunalia in quinque Judææ urbes constituta sunt senatum illum repetunt; Grotius, alique (Grot. ad l. Par. 21, 4) solutum credunt sub exordium regni Herodianî; rabbinos cum Scripturâ conciliaturos Sigonius, aliam (de Rep. Hebr. l. 6, c. 7) sibi de Sanhedrio ideam format, quam quæ Judæis placuerit. Tostatus neque cum Judæis, neque cum Christianis, de republicâ Judæorum scribentibus, satis convenit (in Num. 11, q. 51, 52); qui enim Moysis ætate 70 judices constituti sunt, hoc putat despoticam, ne Moysi quidem subjectam, exercensse auctoritatem, ut ab eorum sententiâ ad superiorem alium provocare negaretur; supremam auctoritatem penès sacerdotes fuisse, penès summum sacerdotem resedisse jus Sanhedrio præsidendi, addit tandem inferiores judices sive dammandis, sive absolvendis reis nihil potuisse, illud tantum gentes, ut reum ipsum sententiæ summi sacerdotis parere cogèrent; quod etiam arrisit nonnullis commentatoribus, quoniam in rabbinorum lectione, eò magis

in recentiorum opinionis suæ tenacium scriptis, exercitatis.

D. Basnagius qui paucis abhinc annis historiam Judæorum vulgavit, in Sanhedrii origine heret ambiguus (Hist. des Juifs, l. 1, chap. 14): cum enim primò in sententiâ P. Petavii eam sub Gabinio statuens, concessisset (lib. 5, c. 1, art. 12), mutata demùm sententiâ sub Judâ vel Jonathâ Machabæis constitui; quanquam sub Jonathâ potius inclinet. Profectò sub Machabæis legimus senatum unâ cum summo sacerdote epistolam ad Lacedæmones dantem (1 Machab. 12, 6). Vetus auctor paraphrasum chaldaicarum, pro more ætatis suæ locutus, liminaribus Sanhedrii sistenter se Booz inducit. Legimus apud rabbinos (vide Gemar. tit. *Sanhedr.*, cap. 41), Alexandrum Jamnæum regem è genere Asmonæorum, cum in senatum venisset, assidere cum cæteris, prohibente licet Simone filio Scherah è patrum numero, voluisse. Herodi etiam tunc temporis Galitææ præfecto coram eo tribunalis dies dicta est. Interdictum erat etiam (Joseph. de Bel. l. 4, c. 6), Josepho teste, ne reges quidquam inconsulto senatu moverent. Vox *Synedriion*, quæ Sanhedrio æquivalere, in Evangelio nec semel quidem occurrit. Jesus Christus apud S. Mattheum 5, 2: *Qui dixerit fratri suo, ait, raka, reus erit concilio*, nempe *Synedrio*. Ejusdem ceteris meminit S. Marcus 15, 9, et 14, 55, et 15, 4, sicut et S. Lucas idem designat modò sub nomine *seniores populi*, cap. 7, 3 et 22, 52, 66, modò *Synedrii* (Act. 4, 15, et 5, 21), quod etiam postremum recurrit Joann. 11, 47. Tandem S. Hilarius agnoscit senatum quemdam ex 70 patribus, quibus et versam ex hebræo in græcum Scripturam tribuit, et depositum sensus, spiritus et doctrinæ Mosaicæ committit. Hiscæ rationibus dedecit Sanhedrium sub exitum reipublice admittere cogitur; ne verò ejus originem ante captivitatem Babylonicam prævertamus, tum alia multa, cum maxime silentium scriptorum sudent.

His etiam planè demonstratum arbitror, vetustam illam Sanhedrii originem, qualem rabbinî commenti sunt inter cæteras rabbinicæ fabellæ referri oportere; sicut et dubie sunt fidei ea fermè omnia quæ de prærogativis et jurisprudentiâ ejusdem tribunalis venditârunt. Tandem illud constituendum est, politam Hebræorum varias subisse pro temporum varietate vires, atque agitissimæ, si alia uspiam, reipublice tolerasse fortunam. Sub Machabæis autem coeptum Sanhedrium, vires suas in dies

sub regibus Asmonæis explicavit, ex imbecillioribus erupidiis in tantam adolescens auctoritatem, ut vel ipsis regibus metum incuteret. Tandem gloriæ suæ pondere fatiscente coæctum est; suæ enim dignitati timentes principes, nullam ejus deprimendi occasionem prætermittebant. Eo consilio Romani singulare ad id usque tribunal in quinque diviserunt; stantemque adhuc post tot ruinas, vel emergentem iterum senatum Jerosolymitanum singularibus prærogativis expoliatum eò redegerunt, ut jure gladii adeptum, de legalibus tantum cognoscere et citra mortem tantummodo punire reos permitteretur. Ita sanè diù ante ultimam

eversionem, ejus excidio præclusum est; eodem etenim fato cum urbe, templo et Judæorum dispersione, Sanhedrium quoque obvolutum peritissimum interit. Hinc post illum memorabilem gentis Judæicæ casum, nullibi locorum auditum est tribunal sive sanatus, qui despoticam plenamque auctoritatem super gentem universam exerceret: quare frustra Sanhedrii vestigia exquiruntur in cæteris quibusdam ex reliquiis Judæorum collectis, qui precario accepte auctoritatis umbram exercebant. Hæc visa sunt majoris momenti et fidei, quæ de Sanhedrio Judaico, omnium ore celebratissimo, referrentur.

DE SUPPLICIIS QUORUM IN SACRA SCRIPTURA MENTIO, DISSERTATIO.

Quæ lectorem faciat in hæc nostrâ dissertatione attentum, non unâ est argumenti novitas. Religionem etenim defendimus contra detortas pravo consilio Judæorum interpretationes; tum et lucem afferimus iis suppliciorum generibus, quibus Jesus Christus, et inclyti quidam veteris Testamenti viri martyrium consummârunt.

Plura quidem fuerant suppliciorum generum tum apud Hebræos veteres, cum apud omnes in universum paganos, quorum quidem usus sive rarior modò, sive prorsus non obtinet. Solebat enim in crimina animadverti carceribus, vinculis, cruce, lapidibus, gladio, flagellis, igne, equuleo, fragminibus testarum, ollis succensis, rotis, aliisque hujus generis sexcentis. Non raro etiam animalium pedibus sotes proculcabantur, sub spinis quandoque atque molis triticeis conficiebantur; ne quid impræsentiarum memorem exilia, exterminia et excommunicationes Hebræis peculiare.

Si Judæorum doctoribus major esset fides et auctoritas, ab eorum quidem de vetustis Judæorum suppliciiis sententiâ recedendum non duceremus. Fusè illi de hoc argumenti genere disseruerunt, latius singula diducentes crimina, quæ singulis suppliciorum generibus iuxta leges præscriptum, expiarentur, minimè interim silenti oprementes quâ singulâ ratione et apparatu infligerentur. Verùm quidquid ab illis assertur suspiciosum est adeò, ut mirari prorsus subeat viros alioquin eruditos non defuisse, qui illorum

commentis fucum sibi fieri permiserint. (Vide Casaub. Exerc. in Baron. Selden. de Syned. l. 2, c. 15. Schikard. jus Reg., etc.)

Quanquam autem in hoc argumenti genere errores minimi esse momenti videntur, non deessent tamen religionis christianæ obtractatores, invidiam de illis in nostros creatantes, nisi validâ refutatione eorum cavillationes præoccuparentur. Neque Judæi pariter occasionem sibi oblatam omittent, ut objecta à nobis de Jesu Christo in crucem atque prophetas eluderent, obtendentes crucis supplicium neque Patres suos usque recepisse unquam, nec nôsse. Opponent insuper nullam habere se in vernaculo sermone vocem, quæ sive crucem, sive spirantem adhuc hominem cruci suffluxum exprimeret. Si quis autem, adderet, apud nostros crucis fuerit usus, hujus tantum erat defunctis reorum corporibus suspendendis, non autem ut viventes cruciarentur. Quis, rogo, in animam sibi potuisset inducere, prophetarum oraculo Messiam ad supplicium destinari à Judæis; ad supplicium, inquam, Judæis ignotum, et nunquam apud ipsos usu receptum? Quis, quæso, crediderit unquam Dei Filium novum et extraordinarium supplicii genus selegisse, aliud planè ab eo quo sotes perinebantur, cum juxta psalmum in passione sua ipse cum *iniquis deputatus* esse voluerit (Luc. 22, 57)?

Vana hæc sunt, fateor, Judæorum blateramenta; quidni enim Messias sibi novum et ex-

traordinarium supplicii genus à Judæis comparari poterit? Ut prophetarum fides constet, sat esset profectò, si paratum Jesu Christo supplicium crucis dixerimus à romanis iudicibus; quamquam ejus executio Judæis impudenter, quippe qui mortis sententiam à Pilato etiam invito extorsissent. Ita planè omnia constarent.

Nihil tamen nobis in hac re Judæis concedendum, quamquam possemus impunè. Quare illud edicimus, Jesum Christum eo mortis genere obisse, quod antea Scripturæ oraculo prædictum fuerat; obtinuisse autem sustinemus apud Judæos, quemadmodum et apud alias gentes, ut fontes visæ agerentur in crucem. Quando autem cetera in hanc rem nobis deessent, unum sufficeret, ps. 21, 17, oraculum: *Foderunt manus meas et pedes meos, dimoverunt omnia ossa mea; hæc, inquam, apud æquas, et omnibus præjudiciis vacas mentes sufficerent.* Psalmus enim apertissime de Messia loquitur, ipsis factentibus Judæis, nec sanè sententiam recentior adjectam fuisse totius antiquitatis consensus qui integram recitat, quemadmodum et legitur in nostris Bibliis græcis et latinis, demonstrat. Paucorum seculorum fraus est, quæ Judæi recentiores, uno alterove exemplari corrupto, atque altera pro altera littera substituta textum corruerunt, ut sit sensus: *Velut leo pedes meos, et manus meas, dimoverunt omnia ossa mea.* Manet tamen prior legendi ratio in quibusdam vetustis hebraicis Bibliis (1), quorum sanè auctoritas veterum Judæorum consensu munita, tum sententiam nostram mirè confirmat, tum fraudes adversariorum confundit.

Noque oraculo minus aperto Zacharias loquitur, cum spectatos Judæos prædicit in supremâ judicii die virum illum, quem clavis confixerunt (Zach. 12, 10. Vide et Joan. 19, 37. Apoc. 1, 7): *Aspicite ad me, quem confixerunt.* Eò spectans David rogat (ps. 118, 150. Septuag. *ca. thelosm*): *Confige timore tuo carnes meas, à judicium enim tuis timui.* Tandem Jesus Christus in Evangelio, et S. Paulus in Epistolis absolutam vite christianæ rationem exhibent sub ideâ crucifixionis, quasi scilicet rei apud eas gentes exploratissime. Quis, peto, Christi verba per-

(1) Rabbi Hayim testatur se in plurimis exemplaribus à curatis legisse 700. In bibliotheca lenensi reperit antiquum manuscriptum quoddam eandem dicit lectionem. Vid. Michaelis Gerardus et Calovius ad psalm. hebr. 22, 17. In textibus Arabico, Syriaco et Ethiopico legitur pariter: *Foderunt.* (Drach, loc. cit.)

cepisset, suadentis: *Qui non accipit crucem suam, et sequitur me, non est me dignus* (Math. 10, 38); tum: *Si quis vult venire post me, tollat crucem suam, et sequatur me* (Math. 16, 22. Vide et Marc. 8, 3, 4; Luc. 9, 23, et 14, 27), si nullus erat crucis apud Judæos usus? An enigmata loquebatur, Apostolis (Math. 16, 21, et 20, 19 et 26) prænuntians, ire se Jerosolymam, ubi flagella sibi et crux imminerent? Quid Apostolus ad Judæos, monens: *Qui sunt Jesu Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitis et concupiscentiis* (Galat. 5, 24), tum et malos Christianos suggillans: *Rursum crucifigentes sibi in ipsis Filium Dei* (Hebr. 6, 6); ac tandem de se professus: *Mihi mundus, ait, crucifixus est, et ego mundo?* Hæc sanè omnia per tropos usurpata verba rem apud Hebræos, quemadmodum et apud alias gentes, notissimam planè demonstrant.

USUS CRUCIFIGENDI APUD JUDÆOS. — Esse operæ pretium ducimus morem suspendendi in crucem homines, adhuc vivos, apud Judæos obtinuisse deductis ex eorum historiarum argumentis ostendere. Cultores Phegor (Num. 25, 4), rex Hai (Josue 8, 29), posteri Saul Gabathitis amissis (2 Reg. 21, 9), pueri, de quibus Jeremias, in crucem à Chaldeis sublatis (Jerem. Lament. 5, 1, 3), omnes in crucem vitam absoluteverunt. Narrat Josephus Alexandrum regem Judæorum 800 viros optimates perduelliosos reos, in crucem sustulisse, ante cruces verò uxores, et filios eorum jussisse trucidari (Antiq. 1, 15, cap. 22), quo supplicium miseris è cruce spectantibus augetur.

Alio in loco, nempe in Commentariis in Genesim (Gen. 40, 15, 19) ex vulgata sententiâ, et textu Septuaginta ac Vulgate ostendimus, pistorem Pharaonis prius capite truncatum, deinde in crucem sublatum avibus escam præbuisse: *Auferet caput tuum, ac suspendet te in cruce, et lacerabunt volucres carnem tuam.* Si tamen originalis textus sedulo excutiatur, simulque cum aliis textibus similia ferentibus comparetur, dubitatio suboritur in contrarium, nec peritissimus desunt interpretes (Jun. Pisc. Grot. in Gen. 40, 15, 19, et Gloss.), contententes pistorem illum, spirantem adhuc, in crucem actum fuisse, in quâ tandè defunctum corpus mansisse, quamdiu ab avibus discerperetur. Hæc littera textus: *Joseph ad pincernam Pharaonis ait: Tres adhuc dies sunt, post quos Phario levabit caput tuum, et resituet te in gradum pristinum.* Ad pistorem autem conversus, somnium ita explicat: *Phario levabit caput tuum super te, ac suspendet te in*

cruce, ubi lacerabunt volucres carnes tuas. Utrique igitur prænuntiat futurum, ut rex eorum caput levat: sed huic pristinum honorem, alteri verò imminuentem mortem denuntiat; quare phrasim illa, *levare caput*, non est porro capite minere, cum et de pincernâ nullo planè supplicio perimendo usurpetur. Nec est cur satis esse discrimini suspicemur, quòd alteri dictum sit: *Levabit caput tuum*; huic verò: *Levabit caput super te*; si enim postremum hoc supplicium capitale designat, par erit alterius phrasim sensus, cum voces illæ adjectæ, *super te*, merum exhibeant plonansum; quemadmodum in sermone vernaculo si quis diceret: *Abscindet caput tuum super te*, tantumdem planè significaret, ac *abscindet caput tuum*. Alius igitur phrasim sensus quaerendus est.

Sapè in Hebræo tollere caput, seu tollere summam, valet, censum facere: *Quando tuleris summam*, nempe censum facies, *filiorum Israel juxta numerum, d. bunt singuli pretium pro animabus suis Domino* (Exod. 30, 12. Vide et Num. 1, 2, 49, et 4, 2, 22). Expendum modum, an fortè Josephi verba ita explicanda sint ut cum censum eorum qui in carcere detineantur, vel saltem præfectorum auli, Phario instituerit, tunc et pincernam libertati, et pistorem debito supplicio tradiderit. Nihil hæc interpretatione pronius, quâ sanè omnis utriusque vaticinii repugnantia tollitur. Porro præfectus carceris summa erat dignitas apud Ægyptios. Hebræos (3 Reg. 22, 27, et 2 Par. 18, 26), et Romanos. Putiaphar heros Josephi hanc obtinebat sub Pharaone (Gen. 39, 21, et 40, 4). Jonathas scriba, vel Sopher sub Sedecia rege Juda (Jerem. 57, 14). Apud Romanos carceris præfectus, qui Commentariensis appellabatur, de reis sibi commissis respondebat, eorum numerum apud se habebat exactum, eosque singulis mensibus, cum ætate et crimine, de quo accusabantur, judicii representabat (1). Parem credimus obtinuisse apud Ægyptios consuetudinem: quare die natali suo celebri, Phario, postulato reorum catalogo, tum et criminum accusatione inspectâ, tempore carceris supplicio, eorum caput tulli, nempe censum instituit, quâ simul occasione pincernam libertati, pistorem supplicio tradidit.

Nostræ huic interpretationi lux affulget exem-

(1) L. de his, ff. de Custod. reor. : c. Nisi intra trigessimam diem semper Commentariensis ingresseri numerum personarum, varietatem delictorum, clausorum ordinem, ætatumque et victorum, officium vigenti aurum librarum cæterio nostro jubemus inferre.

plo phrasim non absumis ex libro Regum deducta, Joachim rex Juda, in captivitate à Nabuchodonosore deductus, et Babylonem translatus, durum subire carcerem coactus est. Sed vitâ fuicito Nabuchodonosore, Evimerodach reum potius nihil antiquius habuit, quam ut regem sibi amicissimum è carcere eductum apud optimates suos honoratissimo loco haberet. Textus ad litteram habet (Reg. 25, 27): *Sublevavit Evimerodach caput Joachim regis Juda, et de carcere eduxit, i. e., è censu captivorum, qui in custodia præfecti carcerum detinebantur, educens libertati restituit.* Pari usus est indulgentiâ Phario erga pincernam: pistorem verò à consortio quidem cæterorum victorum revocavit, sed ut supplicio perimeret; quare levavit caput ipsius, nempe è censu cæterorum subduxit; ut ad supplicium rapetur. Potest etiam originalis textus ita reddi, quasi scilicet Phario virum à consortio viventium removerit. Ita miserum huic hominem inter eos habere possumus, qui crucis supplicium viventes subierunt.

Plura etiam alia suppetunt exempla tum in Scripturâ, cum apud profanos auctores. Aman, ejusque filii in eadem cruce acti fuerunt, quas Mardochoo et Jusdis paraverant (Esther 7, 9, 10). Artaxerxes præcepit eos omnes Chananæos præfectos, qui operam suam in constructione templi Jerosolymitani negassent, in crucem ex trabe ab eorum ædibus desumptâ, agi (Esd. 6, 11). Judæi quamplures, referunt Philone, in Flac., crucis supplicio Alexandria perempti leguntur. Alexander Magnus 2000 Tyrios eodem supplicio eodem absumpsit (Diod. Sic. 1, 48 et Q. Curt.), eodemque passim in reos animadversum apud Persas (vide Lips. de Cruel. 1, c. 14), Romanos, Ægyptios et Africanos; Africanos autem morem à Phœnicis, unde et genus, derivaverant, eundemque in plecetis sentibus observabant præ cæteris gentibus frequentius. Scitum est enim solemne fuisse apud filios vel ipsos leones in crucem levare, quo eorum aspectu et miseratione leones coram adducti circuearentur. Omnes autem per orbem gentes, quibus crucis supplicium familiare erat, ionnis viventes suspendere noverant: quid igitur Hebræi soli inter omnes definetorum tantum corpora crucifixerint cum maxime gens esset savitia, ac effundendi sanguinis aviditate nulli secunda?

Nec tamen negare autem commissum fuisse aliquando, ut necati ante sentes deinde in crucem tollerentur. Ita Chananæi reges à Josue debellati, ejus jussu interfecti, in patibulum deinde

seu in palum sublatis sunt (1). Sicarii Isobeth manibus pedibusque truncati in crucem, jubente Davide, juxta piscinam Hesebon acti sunt (2 Reg. 4, 12). Caput et manum Nicanoris viri impij, qui eandem manum in templum Domini leverat, levati jusserunt Machabei (1 Marc. 7, 47) in palum è regione Jerusalem erectum. Antiochi Epiphaniis satellites collo et uberibus matrum filios, circumcissione ab ipsis mulieribus initiatos, suspendentes, precipites deinde è montibus miseris egerunt (2 Mach. 4, 64, et 6, 10). Julius Caesar, cum in piratarum manus incidisset, impavidus victoribus insultans, jaetabat quasi per ludum sese (Suet. in Jul. c. 74), libertati, si sors daretur, restitutum classe illos persecuturam, captosque acturum in crucem. Nec promissis defuit: pretio etenim ab eà captivitate liberatus, comparatà classe atque in piratas invectus, prelio victos capitali supplicio damnavit: quoniam humanitatis ab ipsis præstitæ memor voluit, ut ignominie et cruciatus ejus supplicij parceretur: quare contra receptam apud Romanos consuetudinem, neci tradi prius quam in patibulo suspenderentur, imperavit. Tarquinius Priscus contrario planè consilio quos violenta manus sibimet intulisse compererat, eorum cadavera palo suspensa in escam bestiarum relinqui voluit (Plin. l. 56, c. 15), ratus ejus rei ignominiam ab infando scelere populum revocaturam. Ptolemæo rege Ægypti paria Cleomenes passus est (Plutarch. in Cleom.).

Rabbinorum narratione traditum est (Halaë. Sanhedr. c. 15) post confectos lapidatione reos, frigida eorum cadavera manibus alligata in elato patibulo suspendi ad vesperam usque consuevisse: demum deposita, inquit, ante solis occasum sepulture tradebantur, juxta præscriptum legis (Deut. 21, 25): *Quando peccaverit homo, quod morte plectendum est, et adjudicatus morti appensus fuerit in patibulo, non permanebit cadaver ejus in ligno, sed in eodem die sepelietur. Quia maledictus à Deo est, qui pendet in ligno.* Ita planè servatum est in rege Hai, quinque regebus Chananeis (Josue 8, 29, et 10, 26, 27), ac tandem in Jesu Christo, gemisque latronibus, ante noctem incutem sepulture traditis (Joan. 19, 51).

Accidit interdum, cum maximè specialis quædam criminis ratio postularet, ut horrori ingereundo plarium dierum, quin et mensium spatio suspensa in patibulo cadavera relinquerebantur,

(1) Jos. 10, 26: Percussitque Josue et interiecit eos atque suspendit super quinque stipes, fueruntque suspensi usque ad vesperam.

quod factum legitur à Gabaonitis cum filiis Saül in supplicium sublatis (2 Reg. 21, 8, 9); eodemque spectatse crelimus Sapientem (Prov. 50, 17) in illo: *Oculum qui subsannat patrem, et qui despiciit partum matris suæ, effodiant eum corvi de torrentibus, et comedant eum filii aquitæ.* Veteres etiam, si quando aliquem ad supplicium deponere soliti erant: *Ad corvos.* Et Horatius l. 4, Epist. ad Curt.

Non hominem occidi. Non pasces in cruce corvos.

In hunc sensum Joseph ad pistorum Pharaonis locutum supra adduximus: *Suspendet te in cruce, et lacerabunt volucres carnes tuas.* Interdum appositis militibus à furtivâ corporum rapiâ miserî illius hominis in patibulo suspensi, necessarij arcebantur (Herod. l. 2, c. 121). Nota est historia matronæ Ephesinæ (vide Petron. Satyr.), regi Lysimacho crucem munitant Theodoros Cyrenus respondit, eo certè minarum genere terri aulicos potuisse; sibi verò perinde esse humi ne an aeri expositus computresceret (Valer. Max. l. 6, cap. 2, extern. 5).

Nomen crucis sive vernaculo, sive latino sermone nonnisi peculiare supplicij genus designat; quod variam licet diversamque figuram obtineat, semper tamen in superiore sui parte, vel in mediâ, vel saltem paritè infra verticem, ab altero transverso ligno decussatur, quâ in re supplicium illud à cæteris aliis satis distinguitur. Sed græcum *σταυρός* non semper pro eodem usurpatur; non rarò enim stipitem, palum, terminum designat, sicut etiam hebræa vox (1), que cruci respondet, adhuc magis in incertum vagatur, cum lignum, sive arborem tantum exprimat. Quare crucem obtinuisse apud Hebræos, qualem nos solemus, nullo satis certo argumento demonstraretur; quoniam nostræ crucis figuram, quemadmodum et supplicium novissè illos vix dubitem. Si enim vetera quælibet monumenta in marmoribus et nummis sculpta consulantur, quid porrò illa nisi vulgarem crucem exhibent? Lucianus diem dicit litteræ T eo nomine, quòd figurâ suâ crucis idem tyrannus fecerit (Lucian. in Judicio vocal.); veteresque Patres passim Jesu Christi crucem litteræ T comparant. Nulla est igitur eâ de re ambigendi ratio.

Narrant rabbinij nunquam apud illos commissum fuisse, ut sotes apud arborem virentem, radicibus adhuc et ramis instructam suspenderebantur: quippe quòd solemne esset apud illos patibulum unâ cum corpore defuncti sepul-

(1) Es, lignum, arbor.

ture tradere (vide Halaë. Sanhedr. c. 15); quoniam, inquit, id servabatur, ut patibulum non quidem cum corpore, sed in carcere, ubi olim reus detentus fuerat, sepeliretur. Sed hæc rabbinorum esse commenta exemplo Jesu Christi, et duorum latronum discimus, quorum in eodem supplicij loco cruces sepulte sunt. Si que autem ratio suppetebat, cur homines apud arbores virentes non suspenderentur, ea potissimum fuisse creditur, quòd arbores illas, et fructus inde provenientes, pollutos crederent.

Interdum funibus cruci alligabantur, interdum clavibus: Jesus Christus ac duo latrones clavibus suffixi sunt; funibus verò alligatum ferunt S. Andream; quò scilicet supplicij cruciatu prorogaretur (1). De numero clavium Jesu Christi questio est anceps; recepta magis, et probata opinio quatuor numerat. Solebat crux erigi antequam patientes in eam elevarentur, quod maximè probant phrasæ ab auctoribus græcis et latinis usurpate huic supplicio designando (vide Lips. l. de Cruce, c. 7). Dicebant enim *elevare hominem in crucem, currere ad crucem, suspendere crucem, ascendere in crucem.* Galba candidam crucem cæteris eminentiorem erigi præcepit suspendendo homini, qui civitatis Romanæ privilegio munitum esse se clamabat. (Sueton. in Galb.) Bassus Judæum Eleazarum in obsidione Macherantæ captum, veluti si ad crucem statim damnatus esset erectam ante se crucem aspiciere coegit. (Joseph. lib. 7 de Bell. cap. 25.) Ita planè et cum Jesu Christo servatum, ut scilicet erectæ jam cruci suspenderetur. Nomen (Nomen de Chr. pat.) et S. Gregorius Nazianzenus (Nazianz. de Chr. Par.), quin et probata magis sententia tenent. Si que sunt exempla reorum palo sive cruci jacenti victorum, uti de SS. Pionio, et Metrodoro Smyrnæ (Acta S. Pionii) memorie proditum est, hoc cum iis quidem servari potuit, qui ad ignem parabantur, atque palis alligandi erant humilioribus cruce, que scilicet eam cum patientis corpore alligato erigi non potuisset, nisi summo discrimine ut corporis concussionem et pondere patibulo revulsum præcepit ruere cogeret.

SUPPLICIUM LAQUEI. — Laquei supplicium prisicis Hebræis planè cognitum, aliter sanè apud rabbinos descriptum est (vide, si libet,

(1) Abdias lib. 3 Hist. Apost. : « Proconsul mandavit questionariis, ut ligatis manibus, et pedibus non clavibus affixis, suspenderetur, quo diutino cruciatus deficeret. »

Selden. de Sinedr. l. 2, c. 15), quàm nos eo nomine designemus. Sunt qui de illo dictum interpretentur, quoties in lege supplicium in reos decreverit, nullo tamen certo ejus genere indicato. Inlingenti autem supplicij hæc tradunt rationem: patientis corpus usque ad genua in fimo demergebatur, ac deinde obvolutum collo lineum tantum in diversa traheretur, donec fauces miseri præcluderet. Sed traditionis neque ex Scripturâ neque ex Josepho note suspecta nobis est fides. Legimus etiam post devictum ab Achabo rege Israel Benadab rege Syriæ, miserum illum regem in extremas angustias redactum ita quosdam affatos: *Ecce audivimus, quòd reges domus Israel clementes sint: ponamus itaque saccos in lumbis nostris, et funiculos in capitibus nostris, et egrediamur ad regem Israel: forsitan salvabit animas nostras* (3 Reg. 20, 50, 51). Quid, rogo, funes illi in capitibus, sive in collo, nisi indicia sive promeriti ab ipsis supplicij, sive in signum præstitæ victori servitutis et captivitatis? Achitophel, indignus proditor, ejusque exempla secutus Judas Iscarioth, se ipsos suspendentes laqueos sibi vitam præcederunt (2 Reg. 17, 25. Matth. 27, 3. Act. 1, 18). Principes Israel manus suspensas fuisse apud Jeremiam legitimus (Lament. 5, 12), sive quòd antea capite fuisset truncati, sive quòd illud supplicij genus exogitatum fuisset, quò diutius cruciarentur: quemadmodum et cum martyribus christianis servatum interdum novimus, ut scilicet manu suspensi, immanique pondere pedibus alligati in aere penduli torquerentur. Hæc nobis dicenda suppetunt de variâ ratione crucifigendi, vel suspendendi.

Cum de homine damnando ageretur, summâ id cautione factum est juxta rabbinorum doctrinam; namque post auditos testes et discussam causam, judicium in alterum mane differrebat. Interim judices in sedes quisque suas esse recipientes, parco victi potuque, et absentium prorsus relabebant. Secundum hæc bini et bini seorsim coeuntes, secundis licet rem totam in examen revocabant. Mane autem alterius diei judicium adhuc revocari, integrum erat, ita tamen ut qui reum in pervigilio crimine damnaverat, absolvere quidem posset; qui verò de illo absolvendo egerat, mutare sententiam non posset. Si autem prior damnationis sententia confirmaretur, tunc capitali judicio pronuntiato, circa solis occasum reus ad supplicium traheretur. Fersalem pompam præcedebat aequitans præco, elatâ voce edicens: *Vir iste talli, vel talli crimine reus damnavit;*

illud ferro onerari, manibus nempe pedibusque catenis vinciri.

SUPPLICIUM TYMPANI.— Inter supplicia veteris Testamenti martyribus excruciandis inventa, auctor Epistole ad Hebræos tympanum recenset (Heb. 41, 35). Quid autem eo nomine significetur, variant interpretes. Auctor Vulgate græcum illud *τυμπανισθησας* reddidit *distenti sunt*, unde conjecturam derivarunt viri quidam non imperiti de equuleo locum interpretandi (D. Th., Cajet., Hammond. in Ep. ad Hebr. Hier. Mag. lib. de Equul. cap. 10, etc.). Porro equuleus supplicii genus est tam apud Latinos olim notum, quam hodie eruditus incognitum. Græci, quibus in explicatione, vocum suarum plus aliquid quam Latinis deferendum videtur, alio plane sensu vocem interpretati sunt. Alii enim capite plexos reddunt, alii deglubitos, alii fuste caesos, alii tandem de quoemque necis genere dictum interpretantur (Camerar. Castal. Grot. Gataker. etc.). Nec sanè negari potest, eo quandoque sensu vocem græcam usurpari; sed Apostolum singula suppliciorum genera recensentem, vocem supplicium in genere sonantem usurpare voluisse quis credat?

S. Joannes Chrysostomus (in eum locum), et post illum Theophylactus, (Œcumenius, recentioresque nonnulli spectatum malunt ab Apostolo S. Joannem Baptistam, et Jacobum Apostolum, quos ambos capite plexos scimus. Addi potest Eusebii auctoritas reddentis, uti quidem credimus, verbum illud *τυμπανισθησας* capite plectere, quemadmodum in ejus Historia martyrum Lugdunensium legere est (Hist. Eccles. 1. 5, cap. 1). In mandatis dederat imperator, eos quidem qui fidei nuntium remitterent, libertatem obtinere; quemadmodum et jussionibus Cesaris pernicaces *τυμπανισθησας*. Quare judex si quos civis romanos fidei Jesu Christi inherentes deprehenderet, illos damnabat capitali supplicio, ceteros verò bestiis tradebat. Sed ibi potius vocem illam usurpasse Eusebium credimus ultimo supplicio utumque, non certo aliquo supplicii generi designando: eorum enim quos *τυμπανισθησας* imperator preceperat, alii quidem capitali supplicio, alii bestiis expositi perimebantur.

Manifestum aliquid in eam rem reperisse nobis videmur apud Casaubonum in notis ad Athenæum. (Athen. lib. 5 Dippnosophist. et Ephorion. Chalcedien.) Ephorion Chalcediensis narrat, consuevisse interdum Romanos quinque

se toleraturos offerrent; eà scilicet conditione, ut illis eo supplicio sublatis, hæredibus cederet merces. Accidit non rarò, inquit idem auctor, ut inter se plures eà de re contenderent, quisque pro se certantes, ut capitis sui dispendio præmium reportarent. Erat igitur tympanismi supplicium ipsisimum, quod apud nos capitale dicitur, quemadmodum Eustathius post laudatum eundem Athenæi locum animadvertit (vide et Favorini Lexic. et notas Gothofredi Jungermanni in Libel. Magi de Eppul.). An tamen illud *τυμπανισθησας* explicari potius debuerit de ultimo supplicio utumque, quæ deinde generalis vox ex subsequentibus verbis ad capitale supplicium determinetur aquis lectoribus dijudicandum relinquimus.

Quòd verò Apostolus præ oculis habuerit supplicium S. Joannis Baptiste, et S. Jacobi, quemadmodum S. Joanni Chrysostomo alique interpretibus est visum, nobis quidem minus probatur quam sententia Theodoret, et interpretum ferè omnium, Machabeos martyris spectatos ab Apostolo autumantium. Persuasum enim ex contextu sermonis habemus nonnisi ad SS. veteris Testamenti Apostolum alluisse.

Hesychius, Suidas, Œcumenius vocem de qua agimus, reddere malunt, detracta pelle occidere; quæ in re nullam habent interpretationis suæ conjecturam, nisi hanc tantummodo, quia scilicet de omnibus æquè supplicii vox illa usurpata, potuit aliquando etiam peculiare hoc significare. Fatemur quidem, historiam illam Machabeorum, quam præ oculis habuisse Apostolus creditur, dum hæc scriberet, de cute capitis uni ex adolescentibus detractâ jussu Antiochii exponi, quod sanè scriptoribus illis hanc mentem indit; sed quemam conjecturam ista? quàm futile!

Firmior videtur sententia vocem illam referens ad virgarum seu bacillorum supplicium; *τυμπανισθησας* enim unde verbum *τυμπανισθησας*, muscium est instrumentum extenso corio tectum, quod bacillis pulsatur. Aristophanis scholastes supplicium tympani appellari tradit bacillos, quibus noxii judicis sententiâ cæduntur (Scholiast. in Plot. Aristoph.).

S. Martyr Eleazarus, cujus potissimum spectatæ supplicium Apostolus creditur, bacillis confectus est. Ita enim textus (2 Mac. 6, 19): *Confestim ad supplicium (ad litteram ad tympanum) trahebatur. Sed cum plagis perimeretur, ingenuit et dixit: Domine, qui habes sanctam scientiam, manifeste tu seis quia cum à morte*

possem liberari, duos corporis sustineo labores, nempe ictus virgarum, seu bacillorum. Ex collatione textus apostolici cum superiori statim intelligimus, hanc historiam ab Apostolo spectatam fuisse. *Alii distenti sunt* (ad litteram *etympanisthesan*) non suspicientes redemptionem, ut meliorem invenirent resurrectionem. Josephus, qui Machabeorum historiam exornavit, virgæ casum Eleazarum describit (de Mach. 6, 19); quantum illud etiam addit, nimirum candentibus ferreis laminis adductum atque ignitis foetidisque liquoribus per nares transmissis confectum. Sed de eo mortis genere nihil legitur in libris canonicis Machabeorum; neque ad Josephi scripta, recentiora illa sanè, spectare unquam auctor Epistole ad Hebræos potuit.

Neque unus Eleazarus virgæ ac flagella sustinuit, cum parem etiam supplicii poenam subisset septem fratres Machabeos legamus (2 Mach. 7, 1); namque *flagris et tauris cruciati* martyrium obierunt. Quare nullus est ambiendi locus, Apostolum virgarum seu bacillorum supplicium tympani nomine designasse. In hanc sententiam conveniunt peritissimi interpretes Erasmus, Drusius, Jacobus, Capellius, Piscator, Beza, Estius, alique nonnulli.

Hoc supplicii genus nostrâ etiam ætate obtinet apud Turcas (vide Joan. Montalban. Renat. Turric. P. Eug. Roger. Terre Sanctæ lib. 2, capit. 17, pag. 326), qui noxios prono in terram corpore sternerentes, pedes bacillo, quem *yallala* appellant, alligatos milites detinentes in altum susinet. Tunc instructo baculo pedum planta cæduntur, sicut et humeri, ac dorsum plerumque ad centum ictus. Quibus mille infliguntur, si sanè rarò vitam prorogant. Judex interim corollæ cujusdam turcicæ calculis ictus numerat, pro quibus singulis sibi à noxio solvi jubet monetam, quam nos *piatra* vocamus. Romanorum moribus in eo supplicio inferendo ita receptum erat, teste Suetonio in Tiberio, cap. 60: *Exploratorem via stratum humi penè ad necem verberavit*. Non satis à vero abundentes suspicaremur, tribunal illam romanum hoc supplicii genere animadvertere statuisse in Apostolum Paulum Jerosolymæ captum. Narrat enim S. Lucas Act. 12, 25, jussisse tribunal virum illum ad questionem virgarum vinculis alligatum extendi. Qui etiam mos, virgæ scilicet vel bacillis in noxios animadvertendi, hodie usque Persis est familiaris.

FLAGRORUM SUPPLICIUM.— Flagrorum poena non multum sanè ab eà, de qua verba fecimus

ntumque, abluat. Moyses præcepit Deut. 25, 2, ut si quis dignum aliquid eo supplicio commisisset, *judices prosternerent, et coram se facerent verberari. Pro mensurâ peculi addit, et plagiarum modus, ita duntaxat, ut quadragesimum numerum non excedant, ne scdè laceratus, ante oculos tuos abeat frater tuus*. Quamquam ante locus acque referri potest ad virgarum et bacillorum supplicium, vulgò tamen de flagris interpretantur, quod sanè supplicium familiarius obtinuisse tum et fuisse minus omnium illiberalis doctores Judæi testantur. Errores usque ad 160 numerum eo piamine purgandos (vide Selden. de Synedr. l. 2, c. 15; Schikard. de Jure reg. cap. 2, theore. 7; Grot. ad Deut. 25); quin et omnia crimina, quibus nulla capitalis poena in lege decernitur, si aliqui poena aliqua punienda sint, nonnisi flagellis ceteri, nec his 59 criminibus exceptis, in qua Deus segregatione sive excommunicatione animadvertendum decernit. Ea etenim sententiâ doctoribus istis arrisit, ut cum nullum certum supplicii genus pro hisce criminibus in lege statutum legatur, non sit sanè, cur gravior aliquid quam flagella exposcant, juxta illud odiosa dum fieri possit mis-ratione lenienda sunt.

Cur autem noxii judiciali sententiâ ad flagra damnarentur, statim à tortoribus exutus vestibus, imò etiam iis discissis, si forte opus fuisset, usque ad illa nudus patens dorsum tauris quadrifidis, quem etiam morem Romani in eo supplicii genere inferendo secuti sunt (Act. 16, 22), prebebat (vide Maimon. Halac. Sanhed. cap. 17). Porro flagra illa adeo erant producta, ut vel ad pectus pertingerent, quantum nec desunt qui affirmant, sexies decorsum, ter inde pectus cordi ætaticis consuevisse. Alligabatur verò reus stricis vinculo brachiis ad columnam adeo sanè humilem, ut prono dorso flagra excipere à tortore in supposito lapide ad terga stante cogebatur. Aderant tres judices, quorum alter clamabat (Deut. 28, 38): *Nisi custodieris et feceris verba legis hujus, augetur Dominus plagas tuas et plagas senilis tui*. Secundus judex ictus numerabat, postremus ad officium tortores provocabat. Eo piamine placari Deus credebatur, si tamen noxius crimine suum fueri, atque penitentie tangi voluisset. Qui enim in crimine pernicaces mansisset, et post flagella ter repetita in maximis criminibus, quater verò in levioribus iterum redisset ad vomitum, in carcerem adeo arctum detrahebatur, ut humanam altitudinem non excederet, ubi nec cubandi locus esset. Addebatur jeju-

nia breviori pane, et aqua tolerata : cum verò vixit confecti jam videretur, hordei mensurâ vitam deinceps tolerare usque ad mortem cogebatur.

Sunt qui contendant (vide Aben-Ezra Drusi Selden. l. c.) nunquam fuisse commissum, ut plus minisve quam triginta novem ictus infligerentur, qui ut legis præscripto serviretur, ad criminis et arbitrii iudicium normam temperabatur; Schikardus tamen demonstrasse sibi videtur (de Sacer. reg. c. 2; Ibeor. 7, ex Maimon.) in vulgaribus quidem criminibus numerum 59 ictuum aliquando expletum non fuisse, superatum verò nunquam, spectato semper sonitis robore, tum et criminis gravitate; cum verò multiplicari crimina contigisset, sive in rerum sæpius fuisse animadversum (eodem, vel alio eadem penâ plectendo commisso crimine), tunc vulgarem numerum excedere vel saltem sæpius iterare liberum fuisse contendit.

S. Paulus de se tradit, quinque variis datis occasionebus vulgarem istum ictuum numerum à Judæis duosies (1). Disertè etiam ibidem distinguit duo illa supplicia, virgarum et flagrorum; his enim subjectum se flagris, ter verò virgis prodit. Virgæ tenuiores erant quàm bacilli (vide Gallo. de Cruciat. martyr. cap. 4); virgis synagoge omnes per romanum imperium (utpote romanis familiaribus) utebantur; cum interim flagra pro veteri more synagoge per Judæam retinissent (Basnag., Histoire des Juifs, liv. 5, chap. 17).

Virgarum plura sunt in Scripturâ genera; virga est ferrea apud Prophetam (Psal. 2, 9): *Reges eos in virgâ ferreâ*. Israelitis rogantibus, ut imposito à patre tributorum jugo relevarentur, respondit Roboam (3 Reg. 12, 11): *Pater meus cecidit vos flagellis, ego autem cadam vos scorpionibus*. Hebræum *akrabim* sonat quidem scorpiones, positumque est pro flagris, cuspidibus, et spinis armatis instar scorpionis ferientibus. Vulgò rabbini (Sarchi Kinchi Levi ben Gerson, Carpzovius, etc.) locum explicant de rubis, vel virgis spinosis, nodisque asperatis. Paraphrastes Chaldaeus veritè *maragin*, quod ipsissimum esse græcum *marigna* creditur; sonat autem taurea (vide Hesych. et Pollac. et Boch. de Anim. sacr., tom. 2, l. 4, c. 2 et 29). Genus autem istud supplicii plures martyres tolerasse legitur; describitur autem à S. Isidoro (Etymol. l. 6, cap. ult.): *Si nodosa vel*

(1) 2 Cor. 21, 21: Quinquies quadragenas una minis accepit.

aculeata virga sit, scorpio rectissimo nomine tocatur, quia arcuato vulnere in corpus infligitur.

Solebant rei ad flagra, seu virgas damnati in dorso cædi: *Virga in dorso ejus, qui indiget corde* (Prov. 10, 13, et 26, 3), ait Salomon, et Propheta de flagellis Messie locutus, ait Psal. 128, 5): *Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores*. Josephus supplicium narrans S. senis Eleazari refert, nudatum vestibus, atque in flagra paratum, ex utroque latere virgarum ictibus excusum fuisse, clamantibus interim tortoribus, ut regis jussionibus morigerum se præberet. Hisebat caro, patebant viscera. Non raro utroque latere rei cadebantur: *De sero pessimo latus sanguinare necesse est, ait auctor Eccl. 42, 6*. Interdum virgis cadebatur: *In virgâ percutient maxillam judicis Israel, ait Michas 4, 11*. Hunc morem facile spectavit Jeremias; quo enim in loco Vulgata legit: *Mittimus lignum in panem ejus* (Jerem. 11, 19), hebræus reddi potest: *Mittimus lignum in maxillam ejus*. Porro illa prophetarum oracula tunc impleta scimus, cum Jesu Christi caput militari licentiâ arundine, quam ipse in manibus tenebat, cadebatur: *Percutiebant caput ejus arundine* (Marc. 11, 19).

Ceterum flagrorum apud Hebræos supplicium haud illiberale habitum fuisse docent rabbini, ut ne probro quidem cuiquam verti, tanquam ignominiosum pesseret. Nemo cuiuscumque generis Israelita si quid animadversione dignum commisisset, à flagris eximebatur, non summus sacerdos, non rex, quos ad flagra damnare magno Sanhedrio tanquam supremo omnium tribunali, fas erat. Ita quidem rabbini, quibus docti quidam interpretes adstipulantur, illud etiam animadvertentes, flagri supplicium apud Orientales ingenuum præ ceteris haberi. Nec sanè apud Mahumetanos nostrâ etiam ætate mos desit, ut flagris non mancipia tantum, sed liberi etiam homines subdantur. Tradunt insuper, in moribus positum fuisse olim apud reges Persarum, ut leviora quaque errata ab optimatibus regie mensæ assidentibus commissa flagris expiantur; quod ab illis tanquam peculiare aliquod à rege acceptum beneficium magnâ gratiarum significatione excipiebatur (Possidon. apud Athen. l. 4, cap. 15. Vide et Stobæum ser. 12, ex Nicolao). Summi quidam viri apud Græcos memorantur, qui post subiecta flagellis terga amplissima quaque patrie suæ munera honoris gratiâ sibi demandata gesserunt. Lichas, filius Archesia, flagra victoris manu excepit in penam veteris disciplinæ in

hælo aliquantò immutata, quamquam strenui eâ occasione duces partes omnes explesset. Secundum hæc legationem egit apud Argos (Thucyd. l. 3). Addunt, reges, si fortè flagrorum disciplinæ sese submisissent, id quidem penitudinis spiritu voluisse, ipsos sibi virum selegisse, cui terga in flagra submitterent. Ita planè de Henrico II, rege Angliæ, memoria proditum legitur, flagra scilicet spontè subisse, neci S. Thomæ Cantuariensis expiande.

Verùm neque rabbinorum auctoritas, neque recitata hucusque exempla tanta sunt, ut supplicium illud liberale apud Judæos fuisse nobis persuadeant; nec facile credimus committi unquam potuisse, ut rex et summus sacerdos Sanhedrii sententiâ flagellarentur. Scitum est enim, reges Juda et Israel uni Deo subjectos se novisse, cui uni gestorum suorum rationem reddendam fatebantur; quare David post eadem Uriæ, et commissum cum Bersabæa crimen, conversus ad Deum dicebat: *Tibi soli peccavi* (Psal. 50, 5). Neque exempla suppetunt ulla exercitiâ à iudicibus populi juris in reges, sive in summum sacerdotem; cum alioquin sexcenta occurrant supremæ horum principum auctoritatis, tum et in summis criminibus impunitatis. Si reges Persarum olim summos aulæ prefectos flagrorum supplicio pares habuerunt, quid hæc ad reges Israel, et summum Domini sacerdotem sententiâ Sanhedrii damnandos? Porro reges Persarum subjectis sibi populis æquè omnibus mancipii jure utebantur. Par usurpabant jus in suos reges Judæorum, quemadmodum ex historiâ gentis intelligimus: quare vix est ut nobis persuadeamus, tantam fuisse iudicibus inferioribus auctoritatem, ut reges illos tanquam vulgares è populo caderent. Credant hæc qui rabbinorum sententiis et studio delectantur. Sed hæc omnia ad flagra tantum illa referenda sunt, quæ legalibus quibusdam criminibus expiandis in synagogis imponebantur, non ad publicum à iudicibus inflictum pro delictis supplicium.

Planè Jesus Christus imminenti sibi et discipulis suis mala prænuntiatis, aliam nobis de flagris ideam ingerit: illud enim ignominia, et dolore plenum supplicium nunquam non exegerat, ac de passione suâ locutus potissimo semper loco flagella commemorat (Math. 20, 19; Marc. 10, 34; Luc. 18, 32). Nec S. Paulus supplicium illud omittit, cum mala recenset pro Christo tolerata (2 Corinth. 11, 24); et Philo satis ejus ignominiam insinuat, cum fedissimè habitos à Flacco Judæos Alexandrinos describit

(in Flacc. et de Spec. Leg.): *Flagris, inquit cæsi sunt, quod supplicii genus ingenio homini par morti reputatur*. Cùm Antonius casum Antigonum regem Judæorum, palo eadem aligatum capite detruncasset, remegisse in potentium homine dignam h-bitus est; quippe quod supplicio hominem subdidisset, nunquam in reges romanis moribus usurpato (Dio, l. 49).

In superioribus jam observavimus doctores Judæos (vide Joseph. de Bell. Jud. l. 1, cap. 15) flagellis omnia crimina ea subicisse, quæ externi penâ in lege damnantur: quâ in re quædam nobis animadvertenda sunt. Tyræ termini genera distinguenda: primum ex rabbinorum doctrinâ ipsissimum est flagrorum supplicium, iudicium sententiâ latum in eos, qui crimina inferius recensenda commisissent; alterum poenâ est occulta à Deo immissa in eos, quos criminibus alioqui exterminio dignis reos, iudices tamen damnare non possent; tertium tandem ipsa est communicatio.

POENÂ EXTERMINII. — Quæ exterminio plectenda subijciuntur crimina 56 recensita sunt, quarum 15 priora in Leviticis cap. 18 (vide Seld. l. 2, c. 7, de Synedr. Vet. Hebr.), ubi et de cotu incesto sermo, enumerantur, cætera verò hæc sunt: 1° Magos consulere (Levit. 20, 6). 2° Extra castra vel tabernaculum sacris operari (Levit. 17, 4). 3° Victimam in limine tabernaculi non sistere (Levit. 17, 9). 4° Oleum sanctum (Exod. 30, 35) vel saltem thymiana (Exod. 30, 35) profanis usibus parare. 5° Oleum chrisomatis effundere. 6° Diem sabbati feriatam ab operibus non agere (Exod. 31, 14). 7° Pollutum à sacris comedendis non abstinere (Levit. 7, 20). 8° In templum ingredi pollutus (Num. 19, 15). 9° Adipem degustare (Levit. 7, 25). 10° Sicut et sanguinem (ibid. 27, et 47, 10). 11° Tritum ab oblato sacrificio ejus reliquias in cibum assumere (Levit. 19, 6). 12° Victimarum carnem extra locum sacrificii degustare (Levit. 1, 18). 13° Fermentato pane festo Paschatis perseverare uti (Exod. 12, 15). 14° Jejunium expiationis solemnem negligere (Levit. 23, 29); 15° Eandemque diem feriatam non agere (Levit. 23, 30). 16° Festum Paschatis non observare (Num. 19, 15). 17° Circumcisione non initiari (Gen. 17, 14). 18° Blasphemia (Num. 15, 20, 31). 19° Idololatria (ibid.). 20° Filios offerre Moloch (Levit. 18, 21). In hæc omnia externi supplicium decretum est.

Quæ jam sedit nonnullis interpretibus, sententiam de cæcâ et districtâ animadversione Dei in fontes exterminio damnatos, alibi in examina

revocavimus, videlicet in Exod. 22, 15. Agendum est modò de supplicio iudicum sententiâ decreto in eos, qui eorumdem criminum rei accusabantur. Ne quid autem rabbinorum sententias morem, illud sanè constituendum arbitramur, gravitate criminum eo supplicio plectorum, tum et pronè ac literalè textus interpretatione inspectâ, nihilò cum illis mitius actum fuisse, quàm ut capitali aliquo supplicio exterminarentur.

Namque sabbati violationem, blasphemiam, oblationem filiorum in sacrificium Moloch, etc., crimina fuisse capitalia lato in lege edicto dubitaverit nemo. Hæc autem exterminio simul in lege damari compertum est, quod argumento est apertissimo, exterminii pœnam cum supplicio capitali omninò confundi. Anne faciliè nobis persuaserimus, adulterii commissi, coitûs cum feminâ menstruali, consultorum magorum criminare eos, quemadmodum et filium in patrem immergorem capite damari; eos ad flagra verò tantùm, qui per superbiam aliquid commiserint; quoniam adversus Dominum rebelles fuerint, verbum Domini contempserint, et præceptum Domini irritum fecerint (Num. 15, 31)? Constat enim nullam in eos aliam quàm exterminii pœnam in lege præscribi: *Idcirco deletur, et portabit iniquitatem suam*. Tantusne verborum strepitus, tantus minarum terror damnando ad flagra homini, nempe ad supplicium mittissimum, atque omnium honestissimum totius impenditur? Cum sanè Scriptura sive excidium Chananeorum describit (Deut. 12, 29), sive familiæ Jeroboami, in pœnam inducti in Israelem criminis (3 Reg. 14, 10), dispersionem, sive delectam memoriam impiorum, ut nuspam, quâ latè patet terrarum orbis, vestigium superesset (Psalm. 55, 17, et 56, 9, 28, etc.); sive divinam in gentes impias ultionem, quam Altissimus iuramento decreverat (Ezech. 25, 7; Jerem. 48, 2); sive tandem divortium, quo Deus populum pernicacem, beneficiorum parùm memorem et infidelem, à suo demùm consortio præcidit (Isai. 50; 1 Jer. 5, 8): dùm, inquam, hæc omnia Scriptura prosequitur, iisdem semper phrasibus, quibus in damnando ad excidium hominem, utitur. Divortium, exitium, abolitio, eversio, mors, quæ omnia hæc Scripturæ phrasibus exprimuntur: *Exterminabitur de medio Israel*.

DE EXCOMMUNICATIONE ET CENSURIS. — Facilis ego quidem concesserim, non omnia æquè extremi pœnâ interdicta crimina capitali supplicio damnata fuisse. Quidquid autem recla-

ment rabbinis, obtinisse tamen apud veteres Hebræos excommunicationis pœnam non ambigimus quidem. Esdras è coetu populi prohibuit eos, qui ductas alienigenas feminas remittere pervicaciter recusarunt (1 Esdr. 10, 8). Scriptor quidam Caraita apud Seldenum (de Synedr.) tradit, ejus pœnæ infligendæ morem exinde obtinisse, cum jure animadvertendi in reos Hebræi sub infidelium regno mulctati sunt. Basmagus in eâ est sententiâ, Sanhedrium à Machabæis constitutum, jus sibi in cognoscendis causis ecclesiasticis, reisque puniendis vindicasse. Tunc enim mixtos cum pagani Judæos non pravâ contagione vitari unquam contingeret eâ quâ valebat auctoritate frequentius sibi utendum Sanhedrini Patres censuerunt. Erat igitur aliquis excommunicationis usus etiam ante Machabæorum ætatem. Quæ si vera sint, non inaniter suspicamur aliquam planè obtinisse infligendi anathematis disciplinam apud veteres Hebræos; cum enim iisdem ac Esdras legibus uterentur, eodem etiam legis rei iudicio frequentibus legum transgressionibus inderi illos par erat. Eadem obtinere semper lex creditur, si nulla obtendi possit contra illam prevalens consuetudo.

Obtinisse etiam excommunicationem Jesu Christi ætate ex eo potissimum deducimus, quòd ipse Jesus pellendus à Synagoga Apostolos, flagisque damnandos prædicit (Matt. 10, 17; Joan. 9, 22, et 16, 11; Luc. 6, 22). Esseni, ait Josephus, si quem in crimine deprehenderint, statim à coetu segregant; expulsum autem infelici letho interiisse contigit (de Bell. 1, 2, c. 12). Cum enim votorum, et sacramentorum religione à capiendo ab exteris cibo deterrantur, nec quidquam cum suis retinere commercii possint, herbis vitare belluino more coguntur, quoad usque corrupto corpore, fluentibusque membris dissolvantur. Accidit verò quandoque, ut Esseni rei miseratione commoti, in coetum iterum ejectos recipiant; rati satis esse supplicii, si ad id malorum reductos se noxi reminiscantur.

Sed rabbinorum de excommunicatione sententiâ altera planè est ab eâ, quæ de Esseniis fertur. Si enim doctores illos audiamus, excommunicati obtento prius jure omni mulctantur, eò scilicet quò tanquam ejusdem coetus, et communions membra fruebantur (vide Selden. lib. 1, c. 7, de Synedr.). Pœna est autem sive in sacris, sive in communibus, sive in utriusque versans, jure humano imposita, sive puniendo vero, sive tantum in speciem crimine, spe ten-

per relicta, ut in pristinum excommunicatus restitueret.

Duplex erat hujus pœnæ genus apud Hebræos: alteram majorem, alteram minorem excommunicationem appellabant. Prima à coetu hominum Ecclesiam constituentium segregabat: altera à parte tantum ejusdem coetus, ab eâ scilicet, quæ Synagogam constituebat, ut propriis illi assidere, quam per quatuor cubitos, ceteris omnibus, exceptis uxore et filiis, nefas haberetur. Nefas etiam excommunicatum in decem viros rebus agendis destinatos, seligere; membrum enim habebatur inutile, quocum nihil poterat haberi commune, non cibis, non potus.

Excommunicationis cause 24 assignantur.

1. De viro docto, vel magistro post ejus obitum nimis honorifice loqui. — 2. Justitiæ publicum administrum indignis verbis habere. — 3. Ingentium hominem mancipium appellare. — 4. In jure dicendo erratum aliquod committere. — 5. Tenere præceptum doctrinæ Scribarum sive legis. — 6. Judicium sententiæ non acquiescere. — 7. Tenere apud se noxium aliquod, veluti rabidum aliquem canem. — 8. Agrum pagano vendere non repensato damno, quod alteri ex eâ re provenisset. — 9. In Israelitam coram gentili testimonium dicere, quo scilicet Israelita cogatur ad mulctam præter Israëlis consuetudinem solvendam. — 10. Sacerdos immolans, non segregatâ pritis debitâ exteris sacerdotibus portione. — 11. Festam diem inferioris ordinis in captivitate violare, obtinente etiam violandi consuetudine. — 12. Si quis paschales ferias post meridiem præcedentis diei non iniverit. — 13. Dei nomen elatâ voce, sive hyperbolice, sive incauté, sive jurejurando pronuntiare. — 14. Occasionem profanandi divini nominis populo præbere. — 15. Sanctas dapes extra locum sanctum ut comedat, populo auctorem esse. — 16. Servare et supputare menses annosque extra terram sanctam, aliter ac in illâ olim soletur. — 17. Lapidem offendiendi caeco opponere. — 18. Populum ab observatione alicujus præcepti deterrere. — 19. Sacrificia offerre post permissam oblationem animalis à bestia capti, vel dilaniati. — 20. Sacrificia mactare ante captum experimentum gladii sui coram viro perito. — 21. Rebus necessariis addiscendis non omnem mentis intentionem contulisse. — 22. Cum feminâ repudiatâ coire, et ansam præbere scissi ante conjugii judiciali sententiâ redintegrandi. — 23. Sapiens, in quem invidia fuerit creata. — 24. Ex-

communicationis sententiâ aliquem immeritò inuississe.

Excommunicationem præcedit censura (Basmag. Hist. des Juifs. l. 5, chap. 18) quæ secretò primum noxius corrigitur; si pervicaciter in crimine læsaret, continò *domus iudicis*, nempe coetus iudicum altè intonat, ut tandem respiciat. Tum per quatuor sabbata censura in publicum edicitur, nomine et crimine rei proclamato, quo scilicet ad saniora consilia publicæ ignominie horrore revocatur. Tandem immorigeri, et refractarii excommunicatione plectorum. Morem hunc spectasse Jesum Christum, cum post monitum privatim et seorsum fratrem, corripit jubeat coram testibus, ac deinde ad Ecclesiam rem totam referret; si tandem frustra hæc omnia fieri contingerat, tunc, ait Jesus, habeatur *tanquam ethnicus, et publicanus*.

Excommunicationis sententiâ hæc vel simili formulâ pronuntiatur: *Iste sit in separatione, sive in excommunicatione, vel sit separatus*. Ferebatur autem sive in vigiliâ, sive in somno; nec à iudicibus tantum, sive à coetu, quin etiam à singulis privatisque personis, dummodo quædam suppetere ex causis supra deductis, reque præviâ admonitione ad mentem non fuerit revocatus. Cæterum domi iudicis, sive consensu justitiæ solemnibus excommunicationis sententiâ reservari solebat.

Privatus privatum aliquem excommunicabat, quin etiam, quod mirari subit, ipse in se eandem proferre poterat sententiâ. Ita in Actis (Act. 25, 12), et apud Esdram (Esdr. 10, 29) legitur, viros quosdam excommunicationis se religione obligasse, alii ut legem Dei servarent, alii verò ut Paulum quacumque demum ratione sive vivum sive mortuum apprehenderent. Nec bruta ipsa ab excommunicatione exempta: cum vel in ipsos canes valere illam præclari Hebræorum doctores singulari doctrinâ edocuerunt.

Excommunicatio somno correptum hominem afflicto, tunc potissimum contrahabatur, cum homo per quietem, sive iudicem, sive privatum aliquem juridicam in se excommunicationis sententiâ proferre videre sibi videbatur. Tunc enim somnium ita habebant, quasi si veri rem habuisset; potuit enim, dicebant, Deus, sive aliquis ex Dei administris, eo jubente, veram excommunicationis pronuntiasse sententiâ; quare jisdem se pœnis subjectos credebant, quas excommunicatione invigilantes latâ subissent. Ita si minor lata fuisset excommunica-

tio, nec intra mensem solveretur, ad alterius mensis spatium continuò prorogabatur; quo exacto, si solvi se à vinculo negligenter, altera continuò succedebat major excommunicatio interdictio penitus cum ceteris omnibus commercio. Tunc ascendende scientia, sive docende incumbere, conductori aliquid locare, vel conductum jam in conductioe relinquere nefas: tandem ad eas angustias adducebatur, in quas olim apud veteres Romanos illi, quibus ignis et aqua interdicta erant. Cibum à certis tantum hominibus, paucis illis et raris, capere concessum, quia et il, quibus commercium aliquod cum excommunicato esset, iisdem et illi penitus, vel eadem excommunicatione iuxta sententiam iudicium obvolvebantur. Interdum in eo excommunicationis genere, quod *Cherem* appellabant, de quo infra, bona omnia noxii fisco addita, in usus sacros convertebantur. Si fati occumbere interim excommunicatum contigisset, funera illius lugere nefas, locusque sepulture sive insigni aliquo lapide, sive lapidum acervo, pro iudicium arbitrio, notabatur.

Sunt qui tria excommunicationis genera tribus istis nominibus designata distinguant (vide Bartoloe. Bibl. Rabb. 1, 3, pag. 414: *Nidui*, *Cherem*, *Schammata*. Primum minoris excommunicationis nomen erat, alterum majoris, tertium maxime, quam et mortis poena, et absolutionis omnis aditus praeclosus, uti quidem ferunt, consequebatur. Excommunicatio *Nidui* 30 dierum spatio finitur; *Cherem* aggravat priorem; homine à Synagoga, et omni civili consorcio interdicto. Tandem *Schammata* 400 buccinarum clangore promulgatur, spemque omnem regressus in Synagoga pracludit.

Selden tamen sententiã tria ista nomina unam eandemque poenam non raro significant, neque si vera fateri voluerimus, ultra duo excommunicationum genera apud Hebraeos obtinuisse compertum est; quanquam enim voces segregationis, excommunicationis et anathematis in libris legis occurrunt, non ita tamen de singulis constitendum est: quasi scilicet peccati rationem singula inferant, sive ante legem, sive post legem iuxta Moysis praescriptum servatam.

Totum excommunicationis ritum, et ius deducunt rabbini ex maledicto, quod Dehora et Barac in Meroz (virum fuisse credunt, Israelitis open ferre recusantem) (vide Judic. 5. 23) pronuntiãrunt. *Maledicite Meroz, dixit angelus Domini, maledicite habitatoribus ejus, quia non*

venerunt ad auxilium Domini in adiutorium fortissimorum ejus. Nihil hic, si Hebraeos audiamus (Genar. Babyl. ad tit. Moed Katon, cap. 3), omissum, quod ad excommunicationem pertinet. 1° Maledicti in excommunicatos. 2° Assidentes propius quam per quatuor cubitorum spatium maledictis devoventur. 3° Crimen in publicum edicitur, illud nempe, quod Meroz in auxilium Domini non venisset. 4° Buccinarum clangore sententia edicitur, quasi scilicet Barac maledictum pronuntians 400 buccinis insonuisset.

Fateri tamen oportet, excommunicationem, qualem descripsimus, multo posteriorem esse Barac aetate, ut ejus epocha vix longius protrahenda quam tempus captivitatis videatur. Altum est enim de illa silentium sub priori templo, et ante Samaritanos, non nisi post translatas decem tribus in Judaeam tractos. Prima ejus vestigia sub Esdrã tantum et Nehemiã (vide 1 Esdr. 10, 8, et 5 Esdr. 2, 9, et Antiq. l. 11, cap. 3, et 2 Esdr. 10, 29, et 13, 25, 28) apparent.

Quod ad excommunicationis absolutionem spectat, quicumque sententiam in alium pronuntiãverant, illis integrum erat respicientem et non obscura poenitentis suae argumenta exhibentem absolvere. Eodem saepe tempore anathema infligebatur, indictumque simul remittebatur. Si fortè presentem quis damnasset, presentem etiam restituere jubebatur. Quicumque privati sententiam subierat, dummodo non propter tractum discipulum viri sapientis, ipse ad arbitrium, tribus viris selectis, sive uno ex iudicibus publicis adhibito, absolutionem sibi poterat expostulare. Suã ipse sententiã damnatus expedire se non poterat, nisi si fortè sapientem aliquem haberet praecceptorem, vel scientiã aliquã ipse emineret, sed decem selectos è medio populi viros adire tenebatur. Excommunicatus per quietem, eã quam supra attigimus ratione, non planã quidem absolutionis formulã expediebatur. Decem enim querendi illi erant viri in legis et Talmudis scientiã doctissimi, qui si fortè in loco deessent, intra ambitum quatuor miliarium indagandi erant; eorumque defectum, si nuspiã exstarent, supplebant totidem viri Pentateuchum saltem legere docti; sin minus decem viri ejus doctrinã occurrerent, quicumque tandem essent, decem alii, vel ad minus in summã penuriã tres adscendendi.

Qui injuria alteri illatã poenã excommuni-

cationem subisset, ille neque absolutionis beneficium à laeso impetrare, neque ab ullo quocumque cocto, ipso laeso non assentiente, quamdiu idem in vivis erat, potestatem habebat. Eo defuncto, integrum erat excommunicato sive à tribus selectis viris, sive à principe Sanhedrii absolutionem postulare; quemadmodum et eidem principi Sanhedrii jus datum in virum ab ignoto aliquo excommunicatione inustum.

Plura sunt in absolutione servanda, levia prorsus et futilla quae molestè satis referrentur; sed et majora nos retulisse penitet, quàm quae aequus lector patiar: commenta sunt enim, non disciplinae usu olim recepte historia.

Festa celebrare excommunicato integrum erat, quemadmodum jus illi sive ingrediendi in templum sive in ceteras Religionis caeremonias, ut neque à conviviis in templo occasione solemnibus alicujus festi celebratis, excluderetur. Additur tamen in Talmud, excommunicatos à sinistro latere in templum ingredi, à dextro egressi convivesse, cum ceteri contraria omnia servarent.

Tota rabbinorum jurisprudentia, quanta quanta est, nihil apud nos majorem fidem obtinet, quàm illa merentur, quae retulimus. Nihil non in eã incertum, nihil vetustati et pristinis Hebraeorum moribus satis consonum. Cavillosa plura et levia, raris quibusdam veris historiis admixta, quibus accedunt nova aliqua, post Sanhedrium constitutum, inventa.

SUPPLICIUM GLADI. — De hoc supplicii genere, utpote frequentissimo, nihil est cur in praesentiarum dicamus. Caput ense, sive securi praedebatur, securis quàm gladius apud Romanos (vide Gallon. de Cruce. martyr., cap. ult.) nobilior. Apud Hebraeos tamen nullum servatum discrimen novimus. Insigne hujus supplicii exemplum praebet 70 filii Gedeonis jussu Abimelechi super eundem lapidem obtruncati (Jud. 9, 41), et totidem filii Achab, quorum praecisa Samaritae capita canistris imposita ad Jehu transmissa sunt (4 Reg. 10, 7).

SUPPLICIUM TENIS. — Ante latam Hebraeis legem ignis supplicium apud eas gentes obtinuisse ex eo deducimus, quod Judas nurum suam pregnantem intelligens, voluit tanquam in adulterio deprehensam igne dammare. Quid autem in eo inferendo supplicio potissimum servaretur, ignotum: rabbini ita rem tradunt. In limo ad genua usque sepultus noxius, cir-

cumvolutã lineã aliquã longiori fasciã adeò jugulum stringebatur, ut per ducti oris canalã liquatum plumbum ad viscera transmissum ignem lethumque inferret. Sed in ipsis libris suis historiam rabbi narrat, quã ipsi per se mendacii convincunt. Eleazarus refert de filiã quãdam sacerdotis, quae in certae commissi incesti igne damnata, congestis circum arborum ramis miserè combusta est, juxta legis sanctionem (Levit. 21, 9). Verùm quid opus est rabbinos consuluisse, cum aperta suppetant Scripturae exempla, tum et certa ex eã deducte coniectura, quibus ignis supplicium idem fuisse apud Hebraeos, quod apud gentes alia demonstratur.

Judei idololatrae filios suos in sacrificium Moloch offerentes, intra brachia numinis torrendos tradebant, vel saltem in ulnis numinis miseris illas victimas reponentes, unde verò in subjectum ignem decidere permittebant. Daniel egressus socii in succensam fornacem opus est Nabuchodonosori injecti sunt (Daniel. 3, 6); et Abraham ex eodem supplicio prodigiòse liberatum narrat (Gen. 11, 31, et 2 Esdr. 9, 7). Quicumque cum matre, vel filiã incestas nuptias contraxerit, illa unã cum conjugè ignis supplicio Mosaicã lege damnatur (Levit. 20, 14): quod naeã ideam ingerit ignis, non quidem interiora depascentis, sed ultricibus flammis crinosos adurentis. Septem fratres Machabei post flagra, post linguae abscessionem, post capiti pellem detractam, tum et abscissis manuum pedumque extremitatibus, tandem in ollis, et sartaginibus succensis martyrium consummarunt (2 Machab. 7, 5, etc.). Fusiis singula illorum tormenta Josephus describens (de Machab. c. 9) narrat, priori quidem ex fratribus post flagella rotam quamdam paratam, cui à carnificibus impositum, miserè toto corpore contractum fuisse. Sextum non absimile supplicium exercuit, à quo deinde depositus, ignis tormentum toleravit, candentibus laminis dorso applicatis, quibus viam sibi ad intestina adrenda aperientibus, vite tandem compages resolute sunt. Nec tamen tyranni furor deferbit, cum et post obitum in ollam succensam injiceretur. Septimus ultrò se in ardentem sartagine coniciens interit.

Haec Scriptura, et Josephus de suppliciis strenuissimorum martyrum; ex quo discernendi miseris ignis supplicio plures artes intelligimus. Quanquam cum omnibus illis tragediã unicus esset auctor Antiochus Epiphanes, ejusque satellites, non est sanè cur invictum